

Zoom in

Ramp in Colombia

- 1 a/b -

- 2 a Een mogelijke goede tijdsvolorde is (kleine variaties zijn mogelijk):
3-13-23-11-4-12-22-16-18-9-6-19-14-8-15-2-10-7-1-5-17-21-23.
- b De stratovulkaan de Nevado del Ruiz barstte in november 1985 uit. Bij deze eruptie zorgde een pyroclastische stroom ervoor dat het ijs op de top van de vulkaan smolt. Het water denderde de helling af en werd een lahar (modderstroom). Deze veroorzaakte veel dodelijke slachtoffers en grote schade.
- c Eigen antwoord leerling, bijvoorbeeld:
Ja, want er waren signalen genoeg dat de vulkaan op uitbarsten stond en waarschuwingen werden in de wind geslagen.
of:
Nee, een natuurramp is onvoorspelbaar.
- d -

Keuzemenu

A Economische globalisering: ja of nee?

1 -

2 a -
b/c Zie W22.

W22 Globalisering.

Globalisering.		
Bron nr.	Voor/tegen globalisering	Kern van de bron
1	tegen	Vrijhandel leidt niet tot toename van welvaart in ontwikkelingslanden.
2	voor	Vrijhandel levert economisch voordeel op.
3	voor	Globalisering zorgt voor een stijging van het ontwikkelingspeil.
4	tegen	Kleine landen zijn de dupe van landbouwsubsidies die grote landen elkaar geven.
5	tegen	Vrijhandel heeft tot meer armoede geleid.
6	voor	Vrijhandel zonder subsidies en invoerrechten is goed voor de ontwikkelingslanden.

3 a -
b -

B Cryptisch Zuid-Amerika

1 -

2 mantelpluim, zie W23.

W23 Puzzel.

Puzzel.

1	C	O	L	M	B	U	S												
2	K	O	O	P	K	R	A	C	H	T									
				3	P	A	N	A	M	A									
				4	M	E	S	I	E	S									
				5	D	I	V	E	R	S	I	F	I	C	A	T	I	E	
6	P	A	A	S	E	I	L	A	N	D									
				7	H	O	T	S	P	O	T								
				8	C	A	L	L	A	M	P	A	S						
9	T	A	R	I	E	F	M	U	U	R									
				10	A	R	C	H	I	P	E	L							
				11	A	A	R	D	M	A	N	T	E	L					

C Landen vergelijken

1 -

2 Zie W24.

W24 Landen vergelijken: de gegevens.

Landen vergelijken: de gegevens.

Land	Energie- verbruik miljard/kWh	Geboorte- cijfer	% werk in de landbouw	Analfa- betisme	Gezond- heidszorg artsen/1.000	Personen- auto's per 1.000
Brazilië	483,5	14,46	15,7	7,4	1,89	179
Chili	63,39	13,83	13,2	2,5	1,02	127
Colombia	49,38	16,47	17	5,3	1,47	53
Ecuador	19,02	18,51	27,8	5,5	1,72	41
Guatemala	8,172	24,89	38	18,5	0,93	37
Mexico	234	18,78	13,4	4,9	2,1	191
Panama	7,144	18,32	17	5	1,65	102
Peru	35,69	18,28	25,8	5,5	1,13	41

3 a/b Zie W25.

W25 Landen vergelijken: de rangorde.

Landen vergelijken: de rangorde.

Land	Energie- verbruik	Geboorte- cijfer	% werk in de landbouw	Analfa- betisme	Gezond- heidszorg	Personen- auto's	Totaal
Brazilië	8	8	6	2	7	7	38
Chili	6	7	7	8	2	6	36
Colombia	5	6	5	5	4	4	29
Ecuador	3	2	2	4	6	3	20
Guatemala	2	1	1	1	1	1	7
Mexico	7	5	8	7	8	8	43
Panama	1	3	5	6	5	5	25
Peru	4	4	3	4	3	3	21

- 4 a Mexico
b Guatemala
c op alle kenmerken
- 5 a De landen worden vergeleken op slechts een paar kenmerken.
b Brazilië staat te boek als een BRIC-land; een land met een snelle en gemiddeld grote economische groei. Dat komt er hier niet uit.

D Verder kijken

- 1 a Grote schepen die door een smal kanaal varen.
b Eigen antwoord leerling, bijvoorbeeld:
Past precies!
- 2 Waar is de foto genomen?
Wat voor soort schepen varen door dit kanaal?
Wanneer (vroeger of recent) is de foto genomen?
Waarom maakt het schip gebruik van dit kanaal?
Wie heeft het kanaal laten graven?
- 3 Eigen antwoord leerling, bijvoorbeeld:
Schepen die gebruikmaken van het Panamakanaal, kunnen er vaak maar net door.